

Nr. 247/1996.

Þriðjudaginn 27. ágúst 1996.

Guðjón Andri Gylfason**Þorsteinn Hlynur Jónsson og****Ítalía pizza sf.**

(Helgi V. Jónsson hrl.)

gegn

Íslenska ríkinu

(Sigrún Guðmundsdóttir hrl.)

Kærumál. Frávísun máls að hluta. Aðildarhæfi. Kröfugerð.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason, Arnljótur Björnsson og Markús Sigurbjörnsson.

Sóknaraðilar skutu málinu til Hæstaréttar með kæru 14. júní 1996, sem barst réttinum ásamt kærumálgögnum 26. sama mánaðar. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 5. júní 1996, þar sem máli sóknaraðila á hendur varnaraðila var vísað frá dómi. Kæruheimild er í j-lið 1. mgr. 143. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Sóknaraðilar krefjast þess aðallega, að hinum kærða úrskurði verði hrundið og héraðsdómara gert að taka málið til efnismeðferðar, en til vara, að honum verði gert að kveða upp efnisdóm um 1. og 2. lið í dómkröfum sóknaraðila í héraði svo og kröfu þeirra um málskostnað. Í báðum tilvikum krefjast þeir kærumálskostnaðar.

Varnaraðili krefst aðallega staðfestingar hins kærða úrskurðar. Til vara krefst hann þess, að héraðsdómara verði gert að taka 1. og 2. lið í dómkröfum sóknaraðila til efnismeðferðar, en 3. kröfulið hans verði vísað frá dómi. Í báðum tilvikum krefst varnaraðili kærumálskostnaðar.

I.

Sóknaraðilar greina svo frá málsatvikum í héraðsdómsstefnu, að Guðjón Andri Gylfason og Þorsteinn Hlynur Jónsson hafi árið 1989 stofnað sameignarfélagið Ítalía pizzu, sem hafi verið sjálfstæður skattaðili og rekið veitingahús á Akureyri. Hinn 25. ágúst 1992 hafi þeir Guðjón og Þorsteinn stofnað Veitingahúsið Greifann hf. ásamt þriðja manni til að taka við rekstri sameignarfélagsins. Hafi verið

samþykkt á hluthafafundi í nýja félaginu 31. ágúst 1992, að sameignarfélagið yrði sameinað því frá og með 1. næsta mánaðar. Hafi Firmaskrá verið tilkynnt um sameininguna og slit sameignarfélagsins 7. september 1992 og auglýsing um þetta birst í Lögbirtingablaði 25. sama mánaðar.

Sóknaraðilar kveða ársreikning og skattframtal hafa verið gerð í einu lagi í nafni Veitingahússins Greifans hf. fyrir hið sameinaða félag vegna rekstrarársins 1992. Hafi skýrlega mátt ráða af framtalinu, að hlutafélagið hafi við sameiningu tekið við öllum rekstri, eignum og skuldum sameignarfélagsins. Þetta framtal hafi verið lagt óbreytt til grundvallar álagningu gjalda á hlutafélagið árið 1993. Hins vegar hafi ekki verið talið fram til skatts í nafni sameignarfélagsins vegna ársins 1992. Hafi það verið byggt á þeirri skoðun sóknaraðila, að þar sem sameignarfélaginu hefði verið slitið með samruna þess við hlutafélagið, hefði síðarnefnda félagið tekið við öllum skattaréttarlegum skyldum og réttindum hins fyrrnefnda. Við útkomu skattskrár hafi á hinn bóginn komið í ljós, að skattstofnar sameignarfélagsins hafi verið áætlaðir af skattyfirvöldum fyrir tímabilið frá 1. janúar til 31. ágúst 1992 og gjöld verið lögð á það því til samræmis. Kveðast sóknaraðilar hafa kært álagningu gjalda á sameignarfélagið til skattstjóra og síðan yfirsattanefndar, sem hafi staðfest hana.

Við þingfestingu málsins 29. júní 1995 gerðu sóknaraðilar eftirfarandi dómkröfur samkvæmt héraðsdómsstefnu auk kröfu um málskostnað:

„1. Að úrskurður yfirsattanefndar nr. 952/1994 frá 11. nóvember 1994 og úrskurður skattstjóra Norðurlandsumdæmis eystra frá 1. desember 1993 verði felldir úr gildi, að því er varðar framtalsskyldu Ítalíu pizzu sf. gjaldárið 1993.

2. Að álagning tekjuskatts, að fjárhæð 943.000 kr., og kirkjugarðsgjalds, 14.576 kr., á sameignarfélagið Ítalíu pizzu sf. vegna rekstrarársins 1992 verði felld niður.“

Eru þetta 1. og 2. liður dómkrafna sóknaraðila, sem vitnað er þannig til í framangreindri kröfugerð málsaðila.

Með framhaldssök, sem þingfest var 18. janúar 1996, gerðu sóknaraðilar nýja kröfu í málinu, sem nefnd er 3. liður dómkrafna þeirra hér að framan, en hún er svohljóðandi:

„... að viðurkennt verði með dómi, að sameining Ítalíu pizzu sf.

og Greifans hf., er fram fór 31. ágúst 1992, sé lögmæt og uppfylli skilyrði 57. gr. laga nr. 75/1981.“

Í framhaldsstefnu kveða sóknaraðilar þessa nýju kröfu komna til vegna þess, að 28. desember 1995 hafi skattstjórinn í Norðurlands-umdæmi eystra kveðið upp úrskurð um kæru Veitingahússins Greifans hf. vegna gjaldársins 1993. Þar hafi skattstjóri komist að þeirri niðurstöðu, að sameining nefnds hlutafélags og Ítalíu pizzu sf. „hafi verið ólögmæt og brotið gegn 57. gr. laga nr. 75/1981“, svo sem í framhaldsstefnu segir.

II.

Samkvæmt framangreindum málatilbúnaði sóknaraðila var sameignarfélaginu Ítalíu pizzu slitið við sameiningu þess við Veitingahúsið Greifann hf., og var það afmáð úr Firmaskrá í kjölfar tilkynningar 7. september 1992 um sameininguna og félagsslitin. Að þessu gerðu er ekki fullnægt skilyrðum 1. mgr. 16. gr. laga nr. 91/1991 fyrir aðild Ítalíu pizzu sf. að máli þessu. Verður öllum kröfum í nafni þess félags því sjálfkrafa vísað frá héraðsdómi.

III.

Með áðurgreindri kröfugerð í framhaldssök í héraði leita sóknaraðilarnir Guðjón og Þorsteinn ekki dóms um ákveðna kröfu, sem varðar hagsmuni þeirra sjálfra, enda snýr sá úrskurður skattyfirvalda, sem sóknaraðilarnir kveða vera tilefni framhaldssakarinnar, að álagningu opinberra gjalda á Veitingahúsið Greifann hf. Þegar af þessari ástæðu standa ákvæði 1. mgr. 25. gr. laga nr. 91/1991 því í vegi, að efnisdómur gangi um kröfu þessara sóknaraðila í framhaldssök eða svonefndan 3. lið í dómkröfum þeirra. Verður hinn kærði úrskurður því staðfestur, hvað varðar frávisun þessa kröfuliðar.

IV.

Í málinu liggur ekkert fyrir um, að skattyfirvöld hafi í tengslum við fyrrnefndan úrskurð frá 28. desember 1995 eða síðar lagt opinber gjöld á Ítalíu pizzu sf. eða eigendur þess félags vegna rekstrar, sem talinn verði hafa farið fram í nafni þess á tímabilinu eftir 31. ágúst 1992. Eru því ekki efni til að fallast á það með héraðsdómara,

að efnisleg niðurstaða um það ágreiningsatriði, sem bjó að baki kröfu sóknaraðila í framhaldssök í héraði, ráði með öllu niðurstöðu um kröfur þeirra í frumsök.

Samkvæmt þessu og þar sem ekki verður séð, að annmarkar séu á kröfum sóknaraðilanna Guðjóns og Þorsteins í frumsök í héraði, sem leitt geti til frávísunar krafna frá dómi, verður hinn kærði úrskurður felldur úr gildi, að því er varðar þessar kröfur, sem nefndar hafa verið 1. og 2. liður dómkrafna sóknaraðilanna. Verður því lagt fyrir héraðsdómara að taka þessar kröfur til efnismeðferðar.

Eins og atvikum er háttað, þykir rétt, að hver aðili beri sinn kostnað af kærumáli þessu.

D ó m s o r ð:

Kröfum sóknaraðila Ítalíu pizzu sf. er vísað í heild frá héraðsdómi.

Kröfum sóknaraðila Guðjóns Andra Gylfasonar og Þorsteins Hlyns Jónssonar í framhaldssök í héraði er vísað frá héraðsdómi.

Hinn kærði úrskurður er felldur úr gildi, að því er varðar kröfur sóknaraðilanna Guðjóns og Þorsteins í frumsök í héraði, og er lagt fyrir héraðsdómara að taka þær til efnismeðferðar.

Kærumálskostnaður fellur niður.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 5. júní 1996.

Mál þetta, sem dómtekið var að loknum munnlegum flutningi 10. maí sl., er annars vegar höfðað með stefnu, sem árituð er um viðtöku 29. júní 1995, og hins vegar með framhaldsstefnu, sem þingfest var 18. janúar sl.

Stefnendur eru Guðjón Andri Gylfason, kt. 170168-3569, Byggðavegi 118, Akureyri, Þorsteinn Hlynur Jónsson, kt. 230867-3729, Austurbyggð 16, Akureyri, og sameignarfélagið Ítalía pizza sf., kt. 710189-1889.

Stefndi er fjármálaráðherra fyrir hönd íslenska ríkisins.

Dómkröfur stefnenda eru í þremur liðum:

1. Að úrskurður yfirséðanefndar nr. 952/1994 frá 11. nóvember 1994 og úrskurður skattstjóra Norðurlandsumdæmis eystra frá 1. desember 1993

verði felldir úr gildi, að því er varðar framtalsskyldu Ítalíu pizzu sf. gjaldárið 1993.

2. Að álagning tekjuskatts, að fjárhæð 943.000 kr., og kirkjugarðsgjalds, 14.578 kr., á sameignarfélagið Ítalíu pizzu sf. vegna rekstrarársins 1992 verði felld niður.

3. Að viðurkennt verði með dómi, að sameining Ítalíu pizzu sf. og Greifans hf., er fram fór 31. ágúst 1992, sé lögmæt og fullnægi skilyrðum 57. gr. laga nr. 75/1981.

Pá er krafist málskostnaðar.

Stefndi krefst sýknu og málskostnaðar.

Niðurstaða.

Kröfugerð stefnenda grundvallast í raun á því, að dómurinn taki til greina þriðja lið hennar og fallist á, að sameining fyrirtækjanna hafi verið lögmæt og fullnægt skilyrðum 57. gr. laga um tekju- og eignarskatt. Úrslitin um þennan lið ráða því algerlega, hvort fallist verður á hina liðina í kröfugerð stefnenda eða þeim hafnað.

Ef fallist yrði á þessa kröfu stefnenda, hefði það í för með sér samkvæmt niðurlagsákvæði 1. mgr. 57. gr. laga um tekju- og eignarskatt, að Greifinn hf. bæri ábyrgð á öllum skattaréttarlegum skyldum stefnanda Ítalíu pizzu sf. auk stefnenda Guðjóns og Þorsteins, sbr. 3. mgr. 57. gr. sömu laga. Sú ábyrgð væri ótakmörkuð og óskipt, og hefur Greifinn hf. því ríka hagsmuni af því, hver niðurstaða málsins verður. Málið verður þess vegna ekki sótt án aðildar Greifans hf., og er því óhjákvæmilegt að vísa því frá dómi án kröfu samkvæmt 2. mgr. 18. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

Í þinghaldi 14. maí sl. lögðu stefnendur fram svohljóðandi yfirlýsingu: „Greifinn hf., kt. 500992-2479, Glerárgötu 20, 600 Akureyri, lýsir hér með yfir, að félagið styður kröfur og málsástæður stefnenda í málinu nr. E-4294, sem rekið er fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur. Gildir það jafnt um aðalsök og framhaldssök. Þar sem hagsmunir félagsins falla saman við hagsmuni stefnenda, óskar félagið ekki eftir aðild að málinu.“ Yfirlýsingin, sem er dagsett 31. janúar 1996, er undirrituð fyrir hönd Greifans hf. af Páli Sigurþóri Jónssyni, Þorsteini Hlyni Jónssyni og Guðjóni Andra Gylfasyni.

Með hliðsjón af nefndu ákvæði einkamálalaga þykir framlagning fyrrgreindrar yfirlýsingar af hálfu Greifans hf. ekki breyta nokkru um niðurstöðuna.

Samkvæmt þessum málsúrslitum verða stefnendur dæmdir óskipt til að greiða stefnda 100.000 kr. í málskostnað.

Arngrímur Ísberg héraðsdómari kvað upp úrskurðinn.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Máli Guðjóns Andra Gylfasonar, Þorsteins Hlyns Jónssonar og Ítalíu pizzu sf. á hendur fjármálaráðherra f. h. íslenska ríkisins er vísað frá dómi.

Stefnendur greiði óskipt stefnda 100.000 kr. í málskostnað.
